כיתה ט' | חינוך פיננסי | שיעור 1 מתוך 14 | 45 דק' | מתאים לממלכתי ולממלכתי-דתי

⚖️ מחסור, בחירה ומחיר אלטרנטיבי

🎯 מטרות השיעור

- להבין שמשאבים (כסף, זמן, כוח) מוגבלים ולכן כל החלטה היא בחירה
- להכיר את המושג מחיר אלטרנטיבי ולזהות אותו בהחלטות יומיומיות
- לקשר בין ערכים אישיים לבין האופן שבו אנחנו מחלקים כסף וזמן

🚪 פתק כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה על פתק, בלי ציון:

1. כתבו דבר אחד שרציתם לקנות או לעשות, ולא יכולתם. מה עצר אתכם: כסף, זמן או משהו אחר?
2. יש לכם ערב פנוי אחד: מסיבה של חבר או חזרה למבחן. מה תבחרו, ועל מה תוותרו?
3. השלימו: "אי אפשר לקבל הכול כי..."

למורה: 1. כל תשובה סבירה; מחפשים שהתלמידים יזהו משאב מוגבל (כסף, זמן, כוח). 2. התשובה פחות חשובה מהוויתור: מי שבוחר במסיבה מוותר על זמן למידה, ולהפך. זו הכנה למושג מחיר אלטרנטיבי. 3. למשל: כי הכסף והזמן מוגבלים, והרצונות לא. זה המושג מחסור. אין צורך לתקן עכשיו; הפתקים מראים למורה מה התלמידים כבר יודעים.

🔑 מושגי מפתח

מחסור

מצב שבו הרצונות גדולים מהמשאבים שעומדים לרשותנו.

משאב

כל דבר שמשמש אותנו להשגת מטרה: כסף, זמן, ידע, כישרון, אנרגיה.

מחיר אלטרנטיבי

הוויתור על האפשרות הטובה ביותר שלא בחרנו.

סדר עדיפויות

דירוג של מה חשוב לנו יותר ומה פחות, שעוזר להחליט.

📖 הסבר למורה

אף אחד לא יכול לקבל את כל מה שהוא רוצה. גם מי שיש לו הרבה כסף מוגבל בזמן, וגם מי שיש לו הרבה זמן מוגבל בכסף. המצב הזה נקרא מחסור, והוא הסיבה שאנחנו כל הזמן בוחרים.

בכל בחירה יש ויתור. אם תלמיד בוחר ללכת לסרט עם חברים, הוא מוותר על השעתיים האלה ללמידה למבחן או לעבודה בשכר. מה שוויתרנו עליו נקרא מחיר אלטרנטיבי, והוא קיים גם כשלא שילמנו שקל. חינוך פיננסי מתחיל בהרגל פשוט: לפני החלטה לשאול 'על מה אני מוותר?'.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתק כניסה (2 דקות): התלמידים עונים על שלוש שאלות קצרות (ראו למעלה).
2. פתיחה: כל תלמיד מקבל 'ארנק' דמיוני של 100 נקודות ורשימה של 8 דברים (למשל טיול שנתי, טלפון חדש, חוג, מתנה להורה, חיסכון, בגדים, אוכל בחוץ, תרומה). כל פריט עולה 20 עד 40 נקודות.
3. כל אחד מחלק את הנקודות לבד, ואז משווים בזוגות: מה בחרתם, על מה ויתרתם, ולמה.
4. דיון: מה הבחירות מספרות על הערכים שלנו? האם היה פריט שוויתרתם עליו בצער?
5. סיכום על הלוח: מחסור, בחירה, מחיר אלטרנטיבי. מילוי דף העבודה.
6. כרטיס יציאה (2 דקות). מי שסיים מוקדם: ★ חלק אקסטרה למתקדמים בדף העבודה.

💡 הערות למורה

אין תשובות נכונות בחלוקת הנקודות. חשוב לא לשפוט בחירות של תלמידים ולא לבקש מהם לספר על המצב הכלכלי בבית.

❓ שאלות תרגול (בודקים בלחיצה)

1. לשירה יש שעה פנויה. היא בחרה לשחק במחשב במקום לקרוא ספר. מה המחיר האלטרנטיבי?

שעת משחק | שעת קריאה | אין מחיר כי לא שילמה | מחיר המחשב

2. מה הסיבה הבסיסית לכך שאנחנו צריכים לבחור?

פרסומות | מחסור במשאבים | מבצעים | מסים

3. מה עוזר לקבל החלטה טובה כשאי אפשר לקבל הכול?

לקנות את הדבר הראשון שרואים | לבחור לפי מה שחברים קונים

לקבוע סדר עדיפויות לפי מה שחשוב לי | לדחות כל החלטה

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. תנו דוגמה אחת מהיום שלכם למחיר אלטרנטיבי שלא עלה שקל.
2. מה השאלה שכדאי לשאול לפני כל החלטה כספית?

תשובות אפשריות: 1. למשל: שעה בטלפון במקום שינה, אימון או שיעורי בית. העיקר: ויתור על זמן או הזדמנות, לא על כסף. 2. "על מה אני מוותר?" (או: מה החלופה הכי טובה שלי?).

📝 בדף העבודה

פתק כניסה, 5 תרגילים, ★ חלק אקסטרה למתקדמים וכרטיס יציאה. מחוון מלא בעמוד השני. למתקשים יש דף עם תמיכה: מחסן מילים, שאלות הקפה ומשפטי פתיחה.

המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי או משפטי מותאם אישית. כל המספרים והשמות בשיעור דמיוניים.

מחוון: מחסור, בחירה ומחיר אלטרנטיבי

🚪 **פתק כניסה:** 1. כל תשובה סבירה; מחפשים שהתלמידים יזהו משאב מוגבל (כסף, זמן, כוח). 2. התשובה פחות חשובה מהוויתור: מי שבוחר במסיבה מוותר על זמן למידה, ולהפך. זו הכנה למושג מחיר אלטרנטיבי. 3. למשל: כי הכסף והזמן מוגבלים, והרצונות לא. זה המושג מחסור. לקבל כל תשובה סבירה; הפתק לא נבדק בציון.

1. ב. מה שוויתרנו עליו כשבחרנו
2. א. לדנה יש 50 ₪ והיא רוצה שלושה דברים שעולים 30 ₪ כל אחד
3. אם יבחר בטיול: ויתר על 120 ₪. אם יבחר לעבוד: ויתר על הזמן עם המשפחה והחוויה של הטיול.
4. תשובה אישית. לבדוק שהתלמיד ציין גם את הבחירה וגם את הוויתור.
5. כי גם לו יש משאבים מוגבלים אחרים, למשל זמן, וכי אפשר תמיד לרצות יותר ממה שיש.

★ חלק אקסטרה למתקדמים

6. 3 שעות כפול 35 ₪ = 105 ₪ בשבוע; כפול 4 = 420 ₪ בחודש. מלבד הכסף: הסיכוי להתקבל, ההנאה, הבריאות, וגם זמן לימודים. לקבל כל שקילה מנומקת.
7. המחיר האלטרנטיבי הוא הכביש שלא ייבנה (והתועלת שלו: זמן נסיעה, בטיחות). גם למדינה התקציב מוגבל, ולכן גם היא בוחרת ומוותרת.

🎟️ **כרטיס יציאה:** 1. למשל: שעה בטלפון במקום שינה, אימון או שיעורי בית. העיקר: ויתור על זמן או הזדמנות, לא על כסף. 2. "על מה אני מוותר?" (או: מה החלופה הכי טובה שלי?).

נכתב על ידי טאב · נוצר בבינה מלאכותית